

Силабус навчальної дисципліни

«СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ГЛОБАЛІЗОВАНОГО СУСПІЛЬСТВА»

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Освітньо-професійна програма «Податкове консультування».

Рік навчання: 2, семестр: 3

Кількість кредитів: 3/90

Мова викладання: українська

Підсумковий контроль: диференційований залік

Форма проведення занять: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуально-консультаційна робота

Назва курсу	Сучасні проблеми глобалізованого суспільства
Викладач	Чупрій Леонід Васильович
Контактний тел.	0979467844
E-mail:	Chupriy2006@ukr.net
Консультації	<i>Очні(дистанційно) консультації: к-сть годин і розклад присутності на кафедрі</i>

Коротка анотація до курсу

Метою навчальної дисципліни «Сучасні проблеми глобалізованого суспільства» є формуванні у студентів розуміння ключових проблем глобалізованого суспільства, глобалізації як концепції, методології, невід'ємної складової історичного процесу і конкретного періоду розвитку людства, вміння використовувати концепцію глобалізації для пояснення та трактування історичних подій і сучасних тенденцій світового політичного розвитку; засвоєнні системних теоретичних і практичних знань з глобалістики, методик, прийомів та інструментів глобального аналізу.

При вивченні курсу «Сучасні проблеми глобалізованого суспільства» здобувачі вищої освіти повинні

знати:

сутність проявів глобалізації у сучасному світі, їх позитивні та негативні наслідки; суть окремих «великих» та «малих» глобальних проблем людства, форми їх прояву різних регіонах світу, причинно-наслідкові зв'язки між ними; можливі шляхи розв'язання глобальних проблем; сутність концепції сталого розвитку як стратегії розвитку людства на XXI ст., її економічний соціально-політичний аспекти; витоки, категорії, індикатори сталого розвитку; природу, передумови та фактори становлення глобальної політичної системи та глобальної економіки; характеризувати зв'язок соціально-економічної відсталості з глобальними проблемами;

характер, форми, моделі та конкурентні переваги регіональної інтеграції в глобальних умовах розвитку;
напрями інтеграції України в глобальний політичний та економічний простірсутність, специфіку та основні принципи філософського знання;

вміти:

аналізувати: процеси глобалізації як складові історичного процесу, глобальні проблеми світу за територіальним принципом; прояви глобалізації в різних сферах життя; різницю в рівнях та темпах вирішення глобальних проблем за регіонами світу; сучасні загрози світовій безпеці;

проекти шляхів розв'язання глобальних проблем людства; взаємозв'язки глобальних проблем людства;

висловлювати судження про основні напрями вирішення глобальних проблем людства, рух антиглобалістів; пропонувати способи розв'язання глобальних проблем людства;

класифікувати: глобальні проблеми людства за походженням, гостротою прояву у різних регіонах світу; \ розрізняти глобальні, регіональні та локальні глобальні проблеми;

аналізувати ключові глобальні проблеми соціально-політичного розвитку за допомогою цивілізаційного виміру глобальних процесів;

розробляти стратегічні заходи для забезпечення міжнародної конкурентоспроможності товарів, послуг, підприємств, галузей, міжгалузевих комплексів;

усвідомлювати дію конкурентних механізмів глобального ринку; визначати регулятивні пріоритети формування сучасної міжнародної політики; принципи організації процесів управління міжнародною економічною діяльністю регіонів, галузей, міжгалузевих комплексів; самостійно орієнтуватися у філософсько-світоглядній проблематиці, філософських напрямках та течіях, вільно оперувати філософською термінологією;

Завдання вивчення навчальної дисципліни полягає в ознайомленні здобувачів вищої освіти із базовими ознаками глобалізації як складного політичного, економічного та соціокультурного феномена; навчити студентів самостійно орієнтуватись в палітрі глобалізаційних процесів на різних етапах розвитку людства і в різних сферах людської життєдіяльності; виявляти вплив глобалізаційних процесів на історичний процес і сучасний світ; аналізувати основні тенденції глобалізації світової економіки, соціокультурної сфери, визначати вплив глобальних трансформацій на світові інтеграційні процеси; аналізувати особливості формування національних і міжнародних стратегій розвитку під впливом глобалізації.

Об'єктом курсу є глобалізація як складне соціокультурне, політичне та економічне явище

Предметом вивчення навчальної дисципліни є основні принципи функціонування та розвитку глобалізованого суспільства, сучасні глобальні проблеми та можливості їх вирішення, поєднання процесів глобалізації та регіоналізації в умовах трансформації світової політичної системи.

1. Формат курсу – очний та змішаний. Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання (лекції, семінарські і практичні заняття) з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як комп'ютерне тестування, підготовка проектів, аудіо- та відео- навчальні матеріали, інтерактивні елементи, онлайн консультування тощо на платформі дистанційного навчання MOODLE.

2. Компетентності, які мають бути сформовані в результаті опанування навчальної дисципліни

Після вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні володіти такими компетентностями: Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність працювати автономно. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. Здатність діяти на основі етичних міркувань

(мотивів). Здатність бути критичним та самокритичним. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя

3. Результати навчання. Засвоїти понятійний апарат із навчальної дисципліни, уміти його адекватно використовувати. Сформувати здатність аналізувати та пояснювати суть та значення релігійних процесів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні знати: зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя; демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та між культурності; демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

5. Обсяг курсу для денної та заочної форм навчання

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	24 год.
семінарські заняття	20 год.
самостійна робота	44 год.
індивідуально-консультац. робота	2 год.

6. Технічне й програмне забезпечення/обладнання. У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з викладачем з приводу проведення занять та консультацій. У міжсесійний період необхідно мати комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу Internet), доступ до платформи MOODLE, та оргтехніку для комунікації з викладачем та підготовки (друку) рефератів, проектів та інших письмових робіт.

7. Політика курсу – дотримання академічної доброчесності відповідні до «Положення про академічну доброчесність в ДПУ». Плагіат і інші форми нечесної роботи неприпустимі. Неприпустимі віддзеркалення коментарів інших здобувачів вищої освіти на форумі і наслідування їм, що розцінюється, як фальсифікація реальних даних інформаційного стану здобувача вищої освіти.

8. Схема навчальної дисципліни

Години	Тема, план лекції	Форма заняття та діяльність	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)
2/2	Тема 1. Предмет і завдання глобалістики у структурі наукового знання Поняття глобалістики, її	Семінар: Тести, робота в групі, дискусія, усне опитування, підготовка презентації	зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства використовувати різні ви	4

	<p>об'єкт, предмет, завдання і основні категорії. Основні функції глобалістики Виникнення глобалістики</p>	<p>тематикою самостійного вивчення дисципліни</p>	<p>та форми рухової активності для ведення здорового способу життя; демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), пов'язаних з до різноманітності та мульткультурності; демонструвати навички самостійної роботи гнучкого мислення; відкритості до нових знань; бути критичним самокритичним.</p>	
2/2	<p>Тема 2. Глобалізація як історичне явище і феномен План лекційного заняття Протоглобалізація та її особливості. Історичні напрямки глобалізації – орієнталізація та вестернізація. Зародження глобальної спільноти. «Осьовий час» К. Ясперса. Формування глобальної спільноти.</p>	<p>Семінар: Тести, робота в групі, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни</p>	<p>зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства; використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя; демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), пов'язаних з до різноманітності та мульткультурності; демонструвати навички самостійної роботи гнучкого мислення; відкритості до нових знань; бути критичним самокритичним.</p>	4
2/2	<p>Тема 3. Теорії міжнародних систем План лекційного заняття Системний підхід у міжнародних відносинах Функції міжнародної системи Основні теорії міжнародних систем Світ-системний аналіз</p>	<p>Семінар: Тести, робота в групі, дискусія, усне опитування, підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни</p>	<p>зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства; використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя; демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), пов'язаних з до різноманітності та мульткультурності; демонструвати навички самостійної роботи гнучкого мислення; відкритості до нових знань; бути критичним самокритичним.</p>	4

			міркувань (мотивів), пов до різноманітності та м культурності; демонструвати навич самостійної робо гнучкого мислен відкритості до нових зна бути критичним самокритичним.	
2/2	<p>Тема 4. Глобалізація як світосистемний аналіз Глобалізація як основна тенденція розвитку сучасної світової системи Поняття «світосистема» її функціонально-компонентний склад . Основні підходи до розуміння сутності глобалізації Критика глобалізації Римський клуб та його прогнози розвитку глобальних процесів</p>	<p>Семінар: Тести, робота в групах, дискусія, усне опитування підготовка презентації за тематикою самостійного вивчення дисципліни</p>	<p>зберігати мораль культурні, наукові цінно та примножува досягнення суспільст використовувати різні ви та форми рухової активнос для ведення здоров способу жит демонструвати здатні діяти соціаль відповідально та громадс свідомо на основі етичн міркувань (мотивів), пов до різноманітності та м культурності; демонструвати навич самостійної робо гнучкого мислен відкритості до нових зна бути критичним самокритичним.</p>	4
2/2	<p>Тема 5. Міжнародні актори План лекційного заняття Держава як міжнародний актор Імперія як міжнародний актор Сучасна держава-нація Транснаціональні корпорації та корпоративно-державний симбіоз Міжнародні організації .</p>	<p>Семінар: Тести, робота в груп дискусія, усне опитуван підготовка презентації тематикою самостійно вивчення дисципліни</p>	<p>зберігати мораль культурні, наукові цінно та примножува досягнення суспільст використовувати різні ви та форми рухової активнос для ведення здоров способу жит демонструвати здатні діяти соціаль відповідально та громадс свідомо на основі етичн міркувань (мотивів), пов до різноманітності та м культурності; демонструвати навич самостійної робо гнучкого мислен відкритості до нових зна</p>	7

			бути критичним самокритичним.	
2/2	<p>Тема 6. Міжнародний і світовий порядок в умовах глобалізації</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>Передумови виникнення глобалізації</p> <p>Анархія і порядок як форми міжнародного життя</p> <p>Мондіалізація як процес становлення світового порядку</p>	<p>Семінар:</p> <p>Тести, робота в групі, дискусія, усне опитування, підготовка презентації тематикою самостійного вивчення дисципліни</p>	<p>зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя; демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поважати до різноманітності та мовнокультурності;</p> <p>демонструвати навички самостійної роботи; гнучкого мислення; відкритості до нових знань; бути критичним самокритичним.</p>	4
2/2	<p>Тема 7. Глобальне управління та світове лідерство</p> <p>План лекційного заняття</p> <p>Глобалізація управління світовим розвитком – головна закономірність світового порядку</p> <p>Основні моделі глобального управління</p> <p>Технологічний характер глобального управління.</p> <p>Сутність і співвідношення світового лідерства та гегемонії</p>	<p>Семінар:</p> <p>Тести, робота в групі, дискусія, усне опитування, підготовка презентації тематикою самостійного вивчення дисципліни</p>	<p>зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя; демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадянськи свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), поважати до різноманітності та мовнокультурності;</p> <p>демонструвати навички самостійної роботи; гнучкого мислення; відкритості до нових знань; бути критичним самокритичним.</p>	4

2/2	<p>Тема 8. Глобальна безпека План лекційного заняття Сутність, моделі і сучасні тенденції трансформації міжнародної безпеки. Сутність і основні виклики глобальної безпеки Міжнародний тероризм і його прояви Ядерна безпека Глобальна енергетична безпека Кліматична безпека Регіональна і національна системи безпеки. Міжнародний тероризм і його прояви Ядерна безпека Глобальна енергетична безпека</p>	<p>Семінар: Тести, робота в групі дискусія, усне опитування підготовка презентації тематикою самостійного вивчення дисципліни</p>	<p>зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадськи свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності; демонструвати навички самостійної роботи гнучкого мислення, відкритості до нових знань бути критичним самокритичним.</p>	4
2/2	<p>Тема 9. Геоекономіка та геофінанси в умовах глобальної цивілізаційної конкуренції План лекційного заняття Геоекономічні трансформації глобального світу Геофінансові процеси у глобальному світі. Цивілізаційна природа глобальної конкуренції Україна у глобальній цивілізаційній конкуренції</p>	<p>Семінар: Тести, робота в групі дискусія, усне опитування підготовка презентації тематикою самостійного вивчення дисципліни</p>	<p>зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадськи свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності; демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань бути критичним і самокритичним.</p>	8

9. Система оцінювання

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Бали нараховуються за наступним співвідношенням:

Практичні: 40% загальної кількості балів;

Завдання самостійної/ індивідуальної роботи: 10% загальної кількості балів;

Екзамен/залік: 50% загальної кількості балів.

10. Шкала оцінювання

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					Екзамен	Залік
90-100	A	відмінно	Здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили.	високий (творчий)	відмінно	Зараховано
80-89	B	дуже добре	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.	достатній (конструктивний і варіативний)	добре	
0-79	C	Добре	Здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок.			
60-69	D	задовільно	Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний	середній (репродуктивний)	задовільно	

			матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.			
50-59	E	достатньо	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні.			
5-49	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.	Низький (рецептивно - продуктивний)	незадовільно	Не зараховано
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів.			

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Завдання, які виконуються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 1,5 балів / - 2,5 бали). Перескладання модулів відбувається із дозволу дирекції ННІ / Факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання.

Загальна система оцінювання курсу	Виконання всіх видів навчальних робіт впродовж семестру /диференційований залік – 50/50%
Вимоги до письмової роботи	Вивчення окремих питань, що передбачені для самостійного опрацювання. Оцінюється робота з тими матеріалами, які не задіяні в виконанні здобувачами вищої освіти домашніх завдань. Це матеріали, включені в перші два пункту розділу додаткові навчальні матеріали. Оцінка проводиться за складовою системи, в тому числі: коментарів до певних тем з зазначених матеріалів, розміщення на форумі в розділі «індивідуальна робота»; реферату, написаного студентом за однією з зазначених навчальних матеріалів обсягом до 10 сторінок формату А4 (обов'язково розробити до реферату презентації – не менше 7 слайдів) за запропонованою тематикою. Тематика для написання реферату обирається здобувачем вищої освіти самостійно зі списку.

<p>Практичні заняття</p>	<p>Практичні заняття проводяться здобувачами вищої освіти згідно з розкладом занять у відповідності з планами практичних занять на основі опрацювання лекційних матеріалів, основної та додаткової літератури (наприклад: тестовий контроль, звіт про виконану самостійну роботу, демонстрація практичної навички, тощо).</p> <p>Поточний контроль (засвоєння окремих тем) проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях та практичних заняттях, у формі виступів здобувачів вищої освіти з доповідями при обговоренні навчальних питань на семінарських заняттях.</p> <p>При оцінці роботи здобувача вищої освіти на практичному занятті враховується: відвідуваність занять, активна і продуктивна участь на семінарських заняттях, вивчення основної і додаткової літератури, своєчасне здавання всіх завдань.</p>
<p>Умови підсумкового контролю</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти. Він проводиться у письмовій формі у вигляді семестрового екзамену (за чотири рівневою шкалою оцінювання). Терміни проведення підсумкового семестрового контролю встановлюються графіком навчального процесу, а обсяг навчального матеріалу, який виноситься на підсумковий семестровий контроль, визначається робочою програмою дисципліни. Сумарна кількість рейтингових балів за вивчення дисципліни за семестр розраховується як сума балів, отриманих за результатами поточного контролю та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Максимальна сума балів за семестр складає 100 балів.</p> <p>Підсумковий контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані і включають контроль теоретичної та практичної підготовки. Загальна система оцінювання – остаточна оцінка за поточну навчальну діяльність виставляється за 3-ри бальною (національною) шкалою. Участь у роботі впродовж семестру/ залік – 50%/50% за 100-бальною шкалою.</p> <p>Здобувач вищої освіти відвідав усі практичні семінарські заняття і отримав не менше, ніж 25 балів за поточну успішність.</p> <p>Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до заліку становить 50 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 25 балів.</p>

12. Рекомендована література

Основна:

1. Гелей С. Д. Політологія: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2019. 348 с.
2. Суліма Є.М., Шепелев М.А. Глобалістика: підручник. К. : Вища школа, 2020. 544 с
3. Геополітика: енциклопедія. За ред. чл.-кор. НАПН України, проф. Є.М. Суліми / С. В. Юрченко, М. Суліма, М. А. Шепелев, С. А. Шергін. Знання України Київ, 2019. 919 с.
4. Чупрій Л.В. Глобальна геополітика. Ірпінь, 2022 226 с.
5. Мальский М., Мацях М. Теорія міжнародних відносин. Львів 2018. 321 с.
6. Лукашевич В.М. Глобалістика . Львів ,2022. 206 с.
7. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. / Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. К.: Видавничий дім «Кондор» , 2021. 226 с

Додаткова:

1. Стратегії економічного розвитку в умовах глобалізації: Монографія/ За ред. д-ра екон. Наук, проф. Д.Г. Лук'яненка. К.: КНЕУ, 2018 538 с.
2. Соколенко С.І. Глобалізація і економіка України. К.Логос, 2021. 568 с.
3. Сорос Дж. Криза глобального капіталізму. Відкрите суспільство під загрозою.- К.: Основи, 2018. 259 с.
4. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики і загрози К: Центр вільної преси, 2018. 346 с.
5. Зернецька О.В. Глобальний розвиток систем масової комунікації і міжнародної масової комунікації і міжнародні відносини. К.: Освіта, 2019. 246 с.
6. Литвиненко О.В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії: Монографія. К.: Наша культура і наука, 2020. 346 с..
7. Європейські комунікації/ політичні, економічні, правові, суспільні та культурні аспекти / Кол. монографія. К.: Центр вільної преси, 2017. 536 с.
8. Юдін О.К., Богун В.М. Інформаційна безпека держави / Навч. пос. Харків: Консул, 2018.- 576 с.
9. Міжнародна інформаційна безпека: сучасні виклики та загрози / Кол. монографія. –К.: Центр вільної преси, 2018. 926 с.
10. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія/О.Г. Білорус, О.Г. Лік'яненко та ін. Керівник тв. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. К.: НАН, МОІН, КНЕУ, 2021. 733 с.
11. Глобальні трансформації й стратегії розвитку. Колективна монографія.-К.: 2016.-588 с.

Зарубіжні видання.

1. Feltham R. Diplomatic Handbook. L. 2018
2. Lerche Ch. Said Ab. Concepts of International politics.-N.Y., 2020.
3. Clemens W. Dynamics of international Relations. 2019
4. Morgenthau H. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. 2012